



M. Satuk Buğra KAVUNCU
İstanbul Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 4/11/2025


M. Satuk Buğra KAVUNCU
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

Gebze’de 29 Ekim 2025 tarihinde bir binanın çökmesi, akabinde Kartal’da kolonlarında çatlaklar tespit edilen bir binanın tahliye edilmesi; ülkemizde yapı güvenliği, malzeme kalitesi, denetim mekanizmaları ve idari sorumluluklar konusunda derin endişeleri bir kez daha gündeme taşımıştır.

Her iki olay da can kaybı yaşanmadan atlatılmış olsa da, yüz binlerce vatandaşın benzer riskli yapılarda yaşadığı gerçeğini hatırlatmıştır. Türkiye’deki mevcut yapı stokunun önemli bir kısmı 2000 yılı öncesi dönemde inşa edilmiş olup, mühendislik hizmeti, statik proje kontrolü ve malzeme denetimi açısından ciddi eksiklikler taşımaktadır.

Son yıllarda yürürlüğe giren “Yapı Denetim Sistemi”, “Ulusal Yapı Envanteri Projesi” ve “Afet Sonrası Denetim Yönetmelikleri” gibi düzenlemelere rağmen, uygulamada denetim zincirinde kopukluklar ve yetki dağınıklığı devam etmektedir. Özellikle, ruhsat-proje onayı-malzeme tedariki-yapı denetimi-iskan süreçlerinin her aşamasında farklı kurumların sorumluluk üstlenmesine karşın, bu sürecin bütüncül bir “zincir sorumluluk modeli” çerçevesinde takip edilmemesi, yaşanan çökme ve tahliye vakalarının ortak paydasını oluşturmaktadır.

Gebze ve Kartal örnekleri, yalnızca inşaat tekniklerinin değil, aynı zamanda idari denetim reflekslerinin de zayıf kaldığını göstermektedir. 6306 sayılı “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun” kapsamında bugüne kadar yüzbinlerce bağımsız birim “riskli yapı” olarak tespit edilmiş; ancak bu tespitlerin önemli bir bölümü ya henüz dönüşüm sürecine alınmamış ya da imar afları nedeniyle yeniden iskâna açılmıştır.

Ayrıca, “Ulusal Yapı Envanteri”nin güncelliği, riskli yapıların önceliklendirilme yöntemi ve imar affı sonrası yapıların yeniden denetim durumu kamuoyuna açık biçimde paylaşılmamaktadır. Afet sonrası yürürlüğe giren “Bina Hasar Tespiti Genel Kuralları Hakkında Yönetmelik” ile yeni denetim standartları getirilmiş olsa da, çökme öncesi erken uyarı ve rutin kontrol mekanizmalarının yetersizliği sürmektedir. Vatandaş güvenliğinin

1140241

sağlanması ve benzer olayların tekrarının önlenmesi için yapı güvenliği süreçlerinin bütünsel olarak yeniden düzenlenmesi elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Gebze’de yıkılan bina hangi tarihte ruhsatlandırılmıştır? Bu binanın statik proje müellifi, yapı denetim kuruluşu ve şantiye denetçisi kimdir?
2. Söz konusu binada kullanılan beton ve donatı malzemelerine ilişkin kalite raporları var mıdır? Malzeme denetimleri hangi tarihlerde, hangi kurum veya firma tarafından yapılmıştır?
3. Yıkılan binanın iskan (kullanma izni) belgesi var mıdır? İskan sürecinde eksik belge veya denetim uygunsuzluğu tespit edilmiş midir?
4. Bakanlığınızın verilerine göre Türkiye genelinde “riskli yapı” olarak tespit edilen bina ve bağımsız birim sayısı kaçtır? Bu yapıların kaç yıkılmış, kaç halen kullanımda bulunmaktadır?
5. “Ulusal Yapı Envanteri” kapsamında, zemin durumu, yapı yaşı ve denetim geçmişi esas alınarak oluşturulmuş güncel bir önceliklendirme haritası var mıdır? Bu harita hangi kriterlerle ve hangi sıklıkla güncellenmektedir?
6. 6306 sayılı Kanun kapsamında, yapı denetim kuruluşları ve belediyelerin ruhsat-iskan sürecindeki denetim sorumluluklarını yerine getirmemesi halinde hangi idari veya cezai müeyyideler uygulanmaktadır?
7. Son “imar affı” kapsamında kayıt altına alınan yapıların ne kadarı sonradan denetlenmiş, bu denetimlerde kaç binanın riskli bulunduğu tespit edilmiştir?
8. Gebze ve Kartal örneklerinden hareketle, Bakanlığınız olası “af sonrası denetim” mekanizmasını yeniden düzenlemeyi veya riskli yapılar için bir erken uyarı sistemi oluşturmayı planlamakta mıdır?
9. Yapı güvenliği süreçlerinde “zincir sorumluluk” modeli (proje müellifi, yüklenici, denetim firması, belediye, Bakanlık) fiilen işletilmekte midir? Çökme veya riskli yapı vakalarında bu zincirin hangi halkasında eksiklik tespit edilmiştir?